

Meråker kommune
Rådhusgata 7
7530 MERÅKER
v/ Anne Haneborg

Saksbehandler, innvalgstelefon
Simon Heier,

Skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i Meråker kommune – 290820

Meråker kommune v/Anne Haneborg fikk lørdag 29. august 2020 kl. 17:08 tillatelse til skadefelling av en (1) bjørn etter muntlig dialog og søknad samme dag. Tillatelsen gjelder for deler av Meråker kommune. Bakgrunnen for søknaden var funn av fem sauekadaver i et område, og hvorav ett var ferskt. En pågående skadesituasjon med dokumentert kadaverfunn, tapshistorikk knyttet til bjørn i området, det at området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn og at beitedyr skal ha prioritet, legges til grunn for beslutningen.

Tillatelsen ble formidlet muntlig til Meråker kommune v/Anne Haneborg. Meråker kommune søkte skriftlig om fellingstillatelsen lørdag 29. august 2020. Dette er en skriftlig bekreftelse på muntlig gitt tillatelse. Fellingstillatelsen varer frem til torsdag 3. september 2020 kl. 12:00, eller til det eventuelt er felt bjørn. Vedtaket kan påklages innen 3 uker.

Søknad

Viser til dialog mellom Meråker kommune v/Anne Haneborg og Fylkesmannen i Trøndelag og muntlig formidlet søknad lørdag 29. august klokken 16:59, samt skriftlig søknad fra Meråker kommune datert 29. august 2020. Bakgrunnen for søknaden er funn av fem sau og lam påvist tatt av bjørn, fire med antatt skadedato 25.-27. august og en sau med skadedato mellom 26.-28. august.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning."

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

"...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak"*

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2020 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt fem brunbjørner, gyldig fra 1. juni til og med 15. oktober 2020. Det er per dags dato felt to bjørner, slik at resterende kvote for skadefelling av bjørn er tre bjørner.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baseres på kunnskap om artens bestandssituasjon. Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt og til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 29. mai 2020 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6–8. Når det gjelder vurderinger opp mot naturmangfoldlovens § 5 vises det til forannevnte brev fra direktoratet. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Bestanden av bjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1808 - 2020 ble det mest sannsynlig født syv bjørnekull i Norge i 2019. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2019 for region 6, viser rapporten at antall beregnede ynglinger av bjørn for region 6 er uendret fra 2018 til 2019. Bestandsrapportene fra perioden 2010-2019 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, men under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 34 individer av bjørn i regionen i 2019, 22 hanndyr og 12 binner, noe som er to dyr mer enn i 2018. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært nedadgående fra 2015 og frem til i 2019: (2019: 35,3 %, 2018: 37

% 2017: 38,7 % 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2014: 36,7 %, 2013: 34,3 %, 2011: 30,8 %, og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden i 2020 er under det fastsatte måltallet i rovviltforliket på 40 %. Med bakgrunn i disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8, er tilstrekkelig ivarettatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2020 er det så langt ikke registrert annen avgang på bjørn i region 6 enn de to felt i skadefelling. En eventuell felling av bjørn vil være innenfor rammen av kvoten fastsatt av Miljødirektoratet den 29. mai 2020, slik at den samlede belastningen ikke vil øke. Bjørnebestanden i Norge antas å ikke være begrenset av areal, og hovedårsaken til kjent avgang av bjørner er gjennom lisens- og skadefelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. Vedtaket omhandler iverksetting av skadefellingstillatelse på en bjørn utenfor forvaltningsområdet for bjørn. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai og 22. juli d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder iverksetting av skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Meråker kommune, og Fylkesmannen anser ikke § 11 som relevant i denne saken. For å unngå skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike metoder, teknikk og lokalisering som gir de beste samfunnsmessige resultater. Vedtaket gjelder tillatelse til skadefelling av en bjørn, og Fylkesmannen anser derfor at § 12 ikke har særlig relevans i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

a) Områdets betydning som beitemark

I det aktuelle skadeområdet beiter det om lag 900 sau og lam, samt 200 storfe. Området er en del av Feren reinbeitedistrikt, og ligger nært Essand reinbeitedistrikt. Området anses derfor som et viktig beiteområde for sau og rein.

b) Skadenes omfang og utvikling

I 2018 ble 54 sau og lam påvist drept av bjørn i Meråker sør for E14. I 2019 var det ingen påviste skadetilfeller til bjørn i det omsøkte området. Det omsøkte området er i sin helhet et beiteområde som ligger utenfor det norske forvaltningsområdet for bjørn, men innenfor forvaltningsområdet for gaupe og jerv. Skadene er dokumentert om lag 10 km luftlinje fra grensen til Sverige. I 2019 ga Miljødirektoratet skadefellingstillatelse på en bjørn. En hannbjørn ble felt 18. april 2019 i Dalådalen. Miljødirektoratet avslo 27. mai 2020 Meråker kommunes søknad om skadefelling av bjørn på vårsnø, begrunnet blant annet av at det ikke forelå skader til bjørn ved søknadstidspunkt slik at det ikke kunne betegnes som en pågående skadesituasjon. Miljødirektoratet begrunnet avslaget videre med at det heller ikke forelå skader til bjørn i området i 2019, og at området ikke er kalvingsland for rein. Så langt i 2020 er det påvist 13 skader/kadaver til bjørn i kommunen, og der fem av disse er påvist

tatt av bjørn i løpet av de siste dagene. Fylkesmannen anser at skadesituasjonen som ligger til grunn for søknaden kan betegnes som akutt pågående.

c) Potensialet for fremtidige skader

Historikken med årvisse store tap til bjørn i kommunen, og tidspunkt for skadene, gir grunn til å tro at potensialet for videre skader denne beitesesongen er stort sett i lys av antall sau som går på beite i området. Bjørn i beiteområdet utgjør ett betydelig skadepotensial mot slutten av beitesesongen, slik at potensialet for fremtidige skader er absolutt til stede. Og selv om vi nå går mot slutten av beitesesongen, anses risikoen for ytterligere tap av dyr før sanking som stor.

d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Meråker beitelag har søkt om midler til planlagte forebyggende tiltak og er tildelt kr 480 000,- til såkalte «Tiltak rettet mot skader forvoldt av bjørn» for beitesesongen 2020. Dette innebærer planlagt utvidet tilsyn og flytting av sau bort fra områder der bjørn tidligere har drept mye sau. Disse tiltakene er hovedsakelig rettet mot områder sør for E14, hvor det historisk sett har vært størst problemer med bjørn. Forsøk på flytting av sau kan redusere omfanget av skadene noe, men sett i lys av terrengets beskaffenhet og antall dyr på beite, samt skadehistorikken anser ikke Fylkesmannen at tiltaket er tilfredsstillende effektivt når skadesituasjonen er akutt pågående. Tidspunkt for skade, med 2-3 uker til ordinær sankedato tilsier at forebyggende tiltak som nedsanking av sau fra utmarksbeite ikke vurderes som mindre aktuelt på nåværende tidspunkt.

Viser også til Miljødirektoratets vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

«Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da normal sankedato for sau er 10. september, selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til rovdyr skje i denne perioden, vil det være andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap.»

Videre vurderinger

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor kadaverfunnene er gjort befinner seg imidlertid i sin helhet utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksettelse av skadefelling på bjørn skal dermed være lavere i disse områdene.

Skadeomfanget har tatt seg opp ved søknadstidspunktet, og med skadehistorikken i området, bjørnens biologi og tidspunkt for skade medfører stort skadepotensiale og tilsier at det bør gis skadefellingstillatelse.

Miljødirektoratet har begrenset lisensfelling på bjørn i Norge i 2020, med bakgrunn i at det ikke foreligger et bestandsmessig grunnlag i flere rovviltregioner for å redusere bestanden eller å regulere bestandens utbredelse. Derfor er anledningen til å bedrive lisensfelling på bjørn i det aktuelle området er dermed stengt. Miljødirektoratet viser samtidig i denne beslutningen (brev datert 20.08.2020) at: *«dersom det oppstår akutte skadesituasjoner forårsaket av bjørn vil skadefelling av skadegjørende individ kunne vurderes i henhold til gjeldende regelverk».*

De to siste årene har det blitt analysert fire hår- og skitprøver som stammer fra bjørn i Meråker kommune. To av de påviste tilstedeværelsen til NT151 som ble felt på våruttak. De to siste påviste tilstedeværelsen av en hannbjørn (NT164) i Dalådalen sent i september 2019. Det ble i 2018 fotografert to bjørner på ett viltkamera, disse ble vurdert som sannsynlig binne med unge og dette medførte avslag av søknader om skadefelling beitesesongen 2018. Det er ikke gjort observasjoner eller sporfunn av binne med unger i eller nær det omsøkte fellingsområdet i 2019 eller 2020. Fylkesmannen har derfor ingen holdepunkter som tilsier at det er en binne som er skadevolder i området. På grunn av brunbjørnens utvandringmønster har det vist seg at det stort sett er hannbjørner som forvolder skader utenfor forvaltningsområdet. Fylkesmannen vurderer at sannsynligheten for å felle binne er lavere enn for å felle hannbjørn. Fylkesmannen anser derfor at skadefellingstillatelse kan gis med grunnlag i den kunnskap som foreligger for området.

Fylkesmannens konklusjon

En skadefellingstillatelse har til hensikt å stanse en større skadeutvikling. Ved tidspunkt for søknad var det funnet fem kadaver dokumentert tatt av bjørn innenfor et relativt lite område. Den siste skaden er antatt drept natt til samme dag som søknad ble formidlet. Området hvor kadaverfunnene er gjort ligger i sin helhet utenfor det området som rovviltnemnda i region 6 har vedtatt skal være forvaltningsområdet for bjørn. Selv om området ligger utenfor forvaltningsområdet for bjørn er det ikke uvanlig med skader forvoldt av bjørn i dette området og tilgrensende beiteområder i disse kommunene.

I henhold til rovviltforliket av 2011, den geografiske differensieringen i rovviltnemndas forvaltningsplan for region 6, skadesituasjonen ved søknadstidspunktet, tapshistorikk i området, potensialet for fremtidig skade, samt brev fra KLD om tydeligere soneforvaltning anser Fylkesmannen det som riktig å iverksette skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i deler av Meråker kommune.

Fylkesmannens vedtak

Med hjemmel i *lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt § 9* har Fylkesmannen i Trøndelag fattet følgende vedtak:

Meråker kommune gis skadefellingstillatelse på en (1) bjørn i deler av Meråker kommune. Tillatelsen ble formidlet muntlig til Meråker kommune via Anne Haneborg lørdag 29. august 2020 kl. 17:08.

Følgende forutsetninger er knyttet til fellingstillatelsen:

1. Fellingstillatelsen gjelder fra lørdag 29. august 2020 kl. 17:08 til torsdag 3. september 2020 kl. 12:00, eller frem til en bjørn er felt.
2. Skadefellingstillatelsen gjelder i de deler av Meråker kommune som ligger nord for E14. Fellingsforsøket må rettes mot områdene hvor skadene er dokumentert.
3. Binne m/unger og dens unger er unntatt fra fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt. Dersom det observeres binne m/unger i området hvor fellingsforsøket pågår, skal Fylkesmannen underrettes umiddelbart.
4. Skadefellingstillatelsen gis til Meråker kommune som administrerer det kommunale fellingslaget, og er ansvarlig for rapportering og innsending av søknad om godtgjøring. Kommunen må oppnevne fellingsleder, som har ansvaret for å koordinere fellingsforsøket og ha løpende dialog med kommunen. Alle som deltar i fellingslaget skal gjøres kjent med

dette brevets innhold. Sammensetningen av fellingslaget skal meddeles Fylkesmannen i Trøndelag før fellingsforsøket iverksettes.

5. Deltakere i kommunale/interkommunale fellingslag skal få kompensasjon for gjennomføring av skadefellingsforsøket, jf. rovvilt forskriften § 9 a. Kommunen/fellingsleder må sørge for at deltakere i fellingslaget fører timelister, kjørelog og dokumenterer eventuelle andre utgifter som ønskes refundert. Deltakerne må ha løst lisens for bjørn for å være berettiget kompensasjon. Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Søknaden om godtgjøring sendes inn til Fylkesmannen via det elektroniske søknadssenteret umiddelbart etter endt fellingsforsøk, og senest **20. september 2020**.
6. Budsjettramme for fellingsforsøket settes til inntil kr 72 000,-. Eventuelle påløpte kostnader kommer i tillegg, oppad begrenset til kr 30 000,- pr. fellingsforsøk (jf. rovviltforskriften § 9 tredje ledd). Dekking av feriepenge og arbeidsgiveravgift kommer også i tillegg, jf. opplysninger i brev om betinget skadefelling fra Miljødirektoratet 29. mai d.å.
7. Fellingsleder bes om å utarbeide en fellingslogg som rapporteres via Miljøvedtaksregistret etter fellingstillatelsens utløp. Fellingsloggen skal inneholde oversikt over ressursbruk (antall timer/personer), i tillegg til en kort beskrivelse av hvordan fellingsforsøket ble gjennomført. Det skal rapporteres via Miljøvedtaksregistret www.miljovedtak.no. Søk opp aktuell skadefellingstillatelse og trykk «Rapporter på skadefelling». Sluttrapport skal være levert senest **20. september 2020**.
8. Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
9. Ved felling av bjørn skal det nyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, og de som deltar i fellingslaget skal ha avlagt skyteprøven for storviltjakt.
10. Felling eller forsøk på felling av bjørn skal omgående meldes til Fylkesmannen i Trøndelag (**rovvilttelefon 930 60 221**). Meldingen skal inneholde opplysninger om tid og sted for fellingen, og fellingsstedet skal kunne påvises dersom Fylkesmannen krever det.
11. Den/de som sårer bjørn under forsøk på felling i henhold til tillatelsen, plikter å gjøre det en kan for å få avlivet bjørnen. Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet skal uten opphold underrettes. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling eller jakt skal bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk. Vedkommende plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet.
12. Bjørn som blir felt på denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt bjørn uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Dersom det ikke er mistanke om noen uregelmessigheter ved fellingen som kan medføre politietterforskning, er fellingslagets leder ansvarlig for at felt bjørn ivaretas og håndteres etter instruks for ivaretagelse av døde rovdyr (<http://nidaros.nina.no>). Dersom det i motsatt fall er grunnlag for å påregne behov for etterforskning, skal dyret ikke åpnes og ikke flyttes fra fallstedet. Fylkesmannen og politiet skal da underrettes snarest.

13. Dersom det er ønskelig å bruke løs hund i forbindelse med jakta må kommunen gi dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i hundeloven. Kommunen må da samtidig dispensere fra båndtvangsbestemmelsene også i hensyn til tamrein og bufe i hundeloven.
14. Fylkesmannen i Trøndelag kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Trøndelag, 7734 Steinkjer innen 3 (tre) uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Simon Heier
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Einar Kolden

Miljødirektoratet

Postboks 5672 Torgarden

7485

TRONDHEIM

Oddbjørn Kaasa

Statens naturoppsyn

Postboks 5672 Torgard

7485

TRONDHEIM

Kjetil Aarbakke